tmmob
şehir planlama
mimar ve mühendisleri
odası

# HABER BÜLTENİ

27

30.9.1979

Feryal Matbaacılık ve Kağıtçılık Sanayii
Dizgi — Tertip — Baskı
Ankara — Tel : 25 38 78

*BU SAYI KONULARINDAN SEÇMELER :*

## ■ TMMOB'NİN ÇAĞRISIYLA GERÇEKLEŞTİRİLEN BİR GÜNLÜK İŞ BIRAKMA EYLEMİ BAŞARIYLA SONUÇLANDIRILDI.

TMMOB'nin çağrısıyla gerçekleştirilen bir günlük iş bırakma eyleminin ertesinde, TMMOB Başkanı Teoman ÖZTÜRK ve TMMOB'ye bağlı 18 Odanın yöneticileri bir basın toplantısı yaparak aşağıdaki görüşleri dile getirmişlerdir.

Çalışmaların bir parçası olan; grevli - toplu sözleşmeli sendikal haklara sahip olmadığından ücretleri tek taraflı ve çok yetersiz düzeyde belirlenen; işsizliğe, geçim sıkıntısına mahkum edilen; emekçi halkımızın çıkarlarını savunduğu için baskılara, kıyımlara, faşist saldırılara uğrayan mühendis ve mimarlar örgütlerinin çağrısını büyük bir inanç ve tam bir kararlılık içinde işyerlerinde uyguladılar.

Haklı isteklerimizi elde etmek için gerek içimizde gerekse diğer çalışanlar ve örgütleri ile birlikte sürdürdüğümüz mücadele bitmemiştir. Programımız uyarınca diğer kuruluşlarla ortak çalışmalarımız daha güçlü bir biçimde sürdürecek bölgesel eylemler ve çalışanlar kurultayını mutlaka alacaklarından kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Kendi siyasi tercihleri ile IMF'ye boyun eğenler bunun sonuçlarından zarar görenlerin haklı çıkışlarını eylem öncesinde «siyasi amaçlı eylem» denogojileri ile zayıflatmaya çalışmışlardır. Oysa budemogojileri yapanların, temel tüketim malları, ev kirası vb. fiyatları ile ilgilenmezken, çalışanların maaş ve ücretlerini kısıtlamalarının ardındaki siyasi - sınıfsal tavır çok açık olarak görülmektedir.

Mühendis ve mimarlar, diğer çalışanlarla birlikte, bugün sahip olmadıkları demokratik direnme haklarını er geç alacaklar, giderek kendi yaşam koşullarının belirlenmesinde söz ve karar sahibi olacaklardır.

## ■ BELEDİYELER PLANLAMA HİZMETLERİ VAKFI BİRİNCİ KURUCU ÜYE TOPLANTISI YAPILDI.

Yasal kuruluş aşamalarını 26 Haziran 1979'da tamamlayan Belediyeler Planlama Hizmetleri Vakfı, Yönetmeliği gereği 4 yılda bir gerçekleşecek olan kurucu üye toplantılarından ilkini 7 Eylül 1979 da topladı. Biri ŞPMMO tüzel kişiliği olmak üzere 35 kişiden oluşan kurucu üyelerden 8'i Ankara dışında bulundukları için katılamıyacaklarını belirtmişlerdi. Bunların dışında 16 kurucu üyenin katılımı ile gerçekleşen toplantıda ŞPMMO'nun bir karar tasarısı görüşülerek kabul edildi. Kurucu üye toplantısı kararı uyarınca bir yıl sonra olağanüstü bir toplantı yapılacak ve Vakıf yönetmeliğinin bazı maddelerinin olgunlaştırılması için karar alınacak. Bu arada Vakıf kurucu üyelik kavramının ŞPMMO'nun gelişmesine koşut bir dinamizm kazanması için olanaklar araştırılacak. Bu konuda seçilecek Vakıf Yönetim Kurulu, ŞPMMO Yönetim Kurulu ile bir yıllık ortak bir çalışma yapmakla yükümlendirildi.

Daha sonra gerçekleştirilen seçimlerin sonucunda, Vakıf Yönetim Kurulunun 4 yıl süreyle görevde kalacak yönetim kurulu üyeleri ve iş bölümü kesinleştirildi. :

| | |
|---|---|
| Özcan ALTABAN | (Başkan) |
| Alim ÇOPUROĞLU | (Sayman) |
| YUSUF OKÇUOĞLU | (Üye) |

Yedek Yönetim Kurulu üyeliğine, sırayla, Erkal KEÇE, Niyazi ATAKAN ve Selman ERGÜDEN seçildiler. Vakıf Yönetim Kurulunun seçeceği Denetleme Kuruluna kurucu üyelerden Erdal ÜNSAL'ın seçilmesi de bir eğilim kararı olarak benimsendi.

Vakıf Yönetim Kurulunda bir yıl süre ile görev yapacak diğer 3 üye ŞPMMO Yönetim Kurulunca seçilecek. Daha sonra anılan 6 kişi ŞPMMO üyeleri arasından bir Vakıf sekreteri seçecekler, seçilen sekreter Yönetim Kurulu üyesi de olacak.

## ■ 30. DÜNYA ŞEHİRCİLİK GÜNÜ 7, 8, 9 KASIM 1979 TARİHLERİNDE DÜZENLENECEK BİR KOLLOGYUM İLE KUTLANACAK.

Odamız ile İDGSA - Şehircilik Araştırma Enstitüsü'nün ortaklaşa olarak ve İmar ve İskân ve Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlıklarının desteğinde düzenleyecekleri kollogyumun program taslağı belirlendi. Buna göre; 7, 8, 9 Kasım 1979 tarihlerinde yapılacak kollogyum «Kentleşme Süreci ve Kırsal Alan» sorunlarına yönelik olarak belirlendi.

Dünya Şehircilik Günü nedeni ile düzenlenen Kollogyumun ülkemizde geleneksel bir biçime dönüştürülmesi amacıyla da çalışmalar yapılmaktadır. Bilindiği gibi Türkiye'nin yanı sıra A.B.D., Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Çekoslavakya, Danimarka, Dominik, Ekvator, Fas, Federal Almanya, Finlandiya, Fransa, Galler (İng.), Guatemala, Güney Afrika, Haiti, Hollanda, İngiltere, İskoçya, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Kanada, Kolombiya, Kosta - Rika, Küba, Lüksemburg, Macaristan, Mali, Meksika, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Porto - Riko, Sovyetler Birliği, Şili, Uruguay, Venezüela, Yugoslavya ve Yunanistan da Dünya Şehircilik Günü kutlamaları düzenleyen ülkeler arasındadır.

Dünya Şehircilik Günü dolayısıyla yukarıda adları sayılan ülkelerde her yıl 8 Kasımda, ülkelerin kentleşmeye ilişkin sorunlarının tartışıldığı seminerler, Konferanslar, Kollogyumlar düzenlenmekte ve buna bağlı çeşitli etkinliklerde (sergi, karikatür yarışması, film gösterisi, vb.) bulunmaktadır.

Bu yıl 30. su kutlanacak olan «Dünya Şehircilik Günü» Türkiye'de bu yıl dördüncü kez kutlanacak.

Kutlamaları Arjantin'deki kutlama merkezi tarafından seçilen «Daimi Kutlama Komitesi» gerçekleştiriyor. Türkiye için bu kurul Kemal Ahmet ARU (Başkan), Mehmet ÇUBUK (Sekreter), olarak belirlenmiş. Her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de kutlamalar ulusal düzeyde gerçekleşiyor. İlk iki kutlama yalnız İDGSA Şehircilik Araştırma Enstitüsünce İstanbul'da düzenlenmiş ve gerekli kamuoyu oluşturma düzeyine ulaşamamıştı. Geçtiğimiz yıl Odamızın da katkısı ile kutlama tüm ülke plancıları ve kamuoyu üzerinde etkin olmaya başladı.

**■ GEÇTİĞİMİZ YIL KUTLANAN 29. DÜNYA ŞEHİRCİLİK GÜNÜNDE ŞAE VE ŞPMMO TARAFINDAN DÜZENLENEN «TÜRKİYE'DE METROPOLİTEN ALAN PLANLAMASI - DENEYİM VE SORUNLAR» KOLLOGYUMU PANEL SONUÇLARI.**

Üzerinden bir yıllık bir süre geçmesine ve 1979 yılı kutlamalarının içine girilmesine karşın 500 yapraklı bir kitap halinde basılması gereken kollogyum bildiri ve tartışmaları, parasal kaynak bulunamama nedeniyle basılamamıştır. Anılan kitabın basımının bu yılki kollogyum bildirileri ile birlikte basılma olanakları araştırılırken, panel sonuçları Türkçe, İngilizce ve Fransızca olarak çoğaltılmıştır. Aşağıda bu metni sunuyoruz.

1. METROPOLİTEN ALAN PLANLAMASI'NDA DAR BOĞAZLAR VE SORUNLAR.

1. 1 — Metropoliten alan planlarının yeri bir ülkesel planlama sistemi içinde belirlenmemiştir (1).

1. 2 — Ülkesel kalkınma planlarında mekan boyutuna yeterince yer verilmemiştir.

1. 3 — Nazım planların ülke, bölge düzeyinde mantıklı ilişkileri kurulamamıştır (2).

1. 4 — Metropoliten Planlama'nın ve nazım plan bürolarının yasal örgütsel tanımları ve dolayısıyle de yetki ve sorumlulukları belirsiz kalmıştır (3).

1. 5 — Nazım planların diğer planlama kademeleri (ülkesel - bölgesel) arasında yasal, yönetsel ve örgütsel yeri, düzeyi ve önemi belirlenmemiş ve gerekli uyum, kadrolaşma, uzmanlaşma ve iç örgüt yapısı saptanmamıştır.

1. 6 — Bir metropoliten (idari) birlik yasası çıkarılmamıştır. Böyle bir yasa çıkmış olsa dahi halen mevcut planlama örgütlerinin ve yürürlükteki planların konumunun belirsizliği bir engeldir.

1. 7 — Metropoliten alan planlarının uygulamalarında beliren örgütsel, çelişkiler ve metropoliten alan içindeki bir çok belediye ile olan ilişkiler, Planlama - Örgütleme - Uygulama düzeyinde açık değildir.

1. 8 — Metropoliten alanlar çevresindeki gelişme alanları ve tarım alanlarını yeterli koruma araçları bulunamamıştır.

1. 9 — Planları uygulayıcı durumda olan yerel yönetimlerin, çağdaş gelişme ve boyutlarda yeniden örgütlenmelerini sağlayacak olanaklar yaratılmamıştır.

1.10 — Planların onay süreçlerinde planlama bürolarının yeterli etkinliği bulunmamaktadır. Onama sürecine yerel yönetimler yasal olarak katılmamakta ve gerekli hız sağlanamamaktadır.

1.11 — Kentsel arsa sağlamada yeterli, yasal, örgütsel ve mali kaynaklar bulunamamaktadır.

1.12 — Mevcut parselasyon dokusunun yeniden düzenlenmesinde imar yasası'nın 42'nci maddesi teknik güç ve malî kaynak açısından etkin biçimde uygulanamamaktadır.

1.13 — Mevcut düzende hisseli tapu uygulaması kentsel gelişmeyi olumsuz şekilde etkilemektedir.

1.14 — Kamulaştırmalarda yasal ve yönetsel aşamalarda yeterli bir hız ve etkinlik bulunmamaktadır. Anayasa'da var olan toplum yararı ilkesi uygulamada işlerlik kazanamamıştır.

1.15 — Planların uygulama koşul ve olanakları plancılar tarafından önceden bilinmediğinden, planın koşutunda sağlıklı uygulama programları yapılamamaktadır. Yerel yönetimlerin kaynak yetersizliği programları engellemektedir.

1.16 — Ülke kalkınma planlarında, Devlet Planlama Teşkilatı'nın bugünkü yapısındaki noksanlık nedeniyle, ülke milli fiziki planı ile entegre çok boyutlu bir kalkınma planı uygulanamamaktadır. Dolayısiyle geliştirilen ana ilkelerin, sektör düzeyindeki politikalarına dayalı proje bazında sürdürülen programların,, kısa dönemde ülkenin bitirilmiş ve uygulamaya konulmuş bir milli fiziki planın henüz oluşmaması nedeniyle mekan boyutuna yeterince yer vermesi olanaksız olmaktadır.

1.17 — Uygulama araçlarının geliştirilmesi doğrultusunda kentsel arsa, alt yapı, konut vb. gibi gerekli politikalar belirlenmemiştir.

1.18 — Merkezi Yönetim - Yerel Yönetim ve nazım plan büroları arasında paket proje üretiminde iletişim ve eşgüdüm bulunamamaktadır. Bu ise, doğrudan kaynak israfına neden olmaktadır.

## 2. METROPOLİTEN ALAN PLANLAMASINDA OPERASYONEL ÖNLEM ÖNERİLERİ.

2. 1 — Ülkesel planlama sistemi belirlenmeli ve kaynaklar ne olursa olsun mekan boyutu ile bütünleşen bir planlama ilişkisi kurulmalıdır. Bir bilgi akışı bütünleşerek ve yasal çerçeve temeline oturarak, uygulamadan sektörlere kadar giden bir geri besleme sağlanmalıdır.

2. 2— Ülkede mekan ve çevre sorunlarını bir bütün olarak ele alan düzenleyici bir şehircilik yasası çıkarılması gerekmektedir.

2. 3— Plancı - Politikacı ve kullanıcı arasında ilk düzeyde bir anlaşma elde edebilmek için öncelikle planlamada bir dil birliği sağlanmalıdır.

2. 4— Nazım plan büroları danışman konumundan kurtarılmalıdır.

2. 5— Nazım plan büroları, Metropoliten hizmet birlikleri içinde yer alan merkezi yönetim kuruluşları, yerel yönetim - merkezi yönetim arasında köprü oluşturan plan kuruluşları olarak yeniden tanımlanmalıdır.

2. 6— 1/25.000 çevre kararlarının yerel düzeyde gerçeklik kazanabilmesi için planlar 1/5.000 ölçek yerine 1/2.000 ölçekli uygulama planları olarak yapılmalıdır.

2. 7— Planlamada önemli bir gereklilik olarak beliren planlama sürecine halkın katılımı kadar politikacı, yönetici, plancı ve eğitim kurumlarına da görevler düşmektedir. Dolayısiyle halkın yoğun denetimiyle oluşacak ve metropoliten alanlarda yerel yönetimlerle, ilgili bakanlık ve kuruluşlarında katılacağı, yüksek düzeyde politikaları saptayan bir kent kurultayı kurulmalı, (4) daha sonra yasal önlemler getirilmelidir.

2. 8— Kısa dönemde halen mevcut metropoliten planlar uygulamaya konmalı ve bunun için yasal önlemler beklenmeden kamu kuruluşları ve özellikle yerel yönetim ve merkezi yönetim arasında gerekli ilişkiler kurulmalıdır.

2. 9— Metropoliten ölçekte demokratik örgütleşme sağlanmalı, orta ve uzun dönemde yasal ilişkiler sistemi oluşturulmalıdır.

2.10— Planlama ve uygulamada etkin olabilmek için politik karar mekanizmasının belirli ve kararlı bir tutum içine girmesi ön koşulu yaratılmalıdır.

2.11— Yerel yönetimin demokratikleşme savaşımına destek olunmalıdır.

2.12— Her türlü denetim için; yasada mevcut yapı polisinin yerel yönetimden çok, merkezi yasal organlara bağlı etkin görev yapması sağlanmalıdır (5).

2.13— Yetersiz kalan arsa ofisi yerine arsa konut kurumu yasası çıkartılmalıdır.

2.14 — Metropoliten planlama ile doğan değer artışlarının topluma dönmesi sağlanmalı, uygulama ve denetim açısından yasal ve mali önlemler oluşturulmalıdır.

2.15 — Metropoliten planlamanın stratejik kararlar üretmesi, bunların uygulanması için ayrıntılar yerel yönetimlerin girişimine bırakılmalı ve nazım plan bürolarıyla yakın işbirliği içinde uygulamada danışman olabilmesi için de yasal eşgüdüm önlemleri alınmalıdır.

2.16 — Metropoliten alanlarda gerek planlamada, gerek uygulama düzeylerinde yerel yönetiler söz sahibi olabilmeli ve fiilen bu sürece katılmalıdır, merkezi yönetimin denetimi kaldırılmalı ve demokratik kuruluşlar olan yerel yönetimler özgür kılınmalıdır (6).

2.17 — Bugün yasal olarak ve mevcut işleyiş şekline göre, bakanlıklar arası imar koordinasyon kurulu'nun paket projeleri yıllık icra programlarına girmelidir.

2.18 — Planlama - Uygulama bütünlüğü içinde normal imar planı değerlendirme ve onay süreci dışında aktif yöntemler geliştirilmeli, bu hızlandırılmış onay sürecine nazım plan bürolarının yanısıra, yerel yönetimlerin de katılımı sağlanmalıdır.

2.19 — Plan uygulamasına dönük yatırım programlarının yerel yönetim ile birlikte gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır (7).

2.20 — Yerel ve Merkezi yönetimlerin planların uygulanması için ayırdığı fonlar planlama örgütleri tarafından bilinmeli böylece uygulama programları için gerekli öneriler hazırlanmalıdır.

2.21 — 4 ncü 5 yıllık kalkınma planında metropoliten planlamanın meyıllık programlarla uygulamaya aktarılmalıdır.

2.22 — Metropoliten planların uygulanmasında büyük ölçekte arsa temini, kansal boyutları ile sektörel planların yakın ilişkide olması ilkesi alt yapı ve konut üretimi ve diğer kullanışların gerçekleşmesi için kamu eliyle daha etkin önlemler alınmalı ve buna ilişkin toplum yararına politikalar belirlenmeli, yaratılmalı, bugünkü ve gelecekteki uygulamayı güvence altına alan önlemler sağlanmalıdır.

2.23 — Yerel yönetimlere sanayi ve konut için yalnızca boş arsa değil, fakat donatılmış arsa sağlanmalıdır.

2.24 — Metropoliten planlama çok boyutlu kentsel sorunlar için (arsa - konut - ulaşım - çevre koruma) stratejik kararlar üretmeli ve uygulama için ayrıntılar yerel yönetime bırakılmalı, nazım plan büroları

yerel yönetimlerle yakın işbirliği içinde uygulamada eşgüdümü sağlamalıdır.

2.25 — Kuruluşlar arası eşgüdüm ve iletişim eksikliği giderilmeli, plan üretiminde tüm sektörler metropoliten - kentsel yatırım projelerinden ilişkiler içinde haberdar edilmelidir.

(1) Ancak metropoliten alan planları, İmar ve İskân Bakanlığı teşkilat şemasında Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü'ne bağlı Bölge Planlama, Metropoliten Planlama, Şehir Planlama olarak yer almış ve örgütlenmiştir.

(2) Halen bu ilişki düzeyi bugünkü yasal ilişkiler çerçevesinde Metropoliten Alan kararları üreten Nazım Plan Büroları ile İmar ve İskân Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilâtı arasında ülke kalkınma planları düzeyinde kurulan sınırlı ilişkiler ile sağlanmaktadır.

(3) Metropoliten Birlik Yasası'nın gerçekleşmesi halinde, metropoliten alan planlama ile görevli Nazım Plan Büroları Birliğin içinde organ olarak yer aldığında bazı belirsizlikler giderilebilecektir.

(4) Planlama sürecine halkın katılımının sağlanması amacıyla bir kent kurultayının kurulması; halkın gerçek temsilcilerinin saptanmasına yönelik kurumsal düzenlemenin de belirlenmesini ve böylece kurultayın sadece eğitim kuruluşları, meslek odaları temsilcileri gibi sınırlı bir katılımla çerçevelenmesinin yaratacağı darboğazın önüne geçilmesini gerekli kılmaktadır.

(5) Ancak yapı polisi kuruluşunun merkezi yönetim yanısıra, yerel yönetimlerinde katılımını sağlayacak bir düzenleme içinde İmar ve İskân Bakanlığı'nca geliştirilip yasallaşması, metropolde etkin görev yapılabilmesini sağlayacaktır.

(6) Plan uygulamalarının İmar Yasası'nın 30 ncu maddesi çerçevesinde 4 yıllık yatırım programlarının oluşturulmasında yerel yönetimlere düşen görev; (metropolde görev yapan merkezi yönetimin bölge düzeyindeki yatırımcı kuruluşların uygulama - yatırım programlarında eşdüzeyin sağlanması yönünden) İl Koordinasyon Kurulu'nun etkin olarak çalıştırılması şeklinde kaydedilebilir.

(7) Metropoliten alan içindeki yerel yönetimlerin planlama ve uygulama düzeylerinde söz sahibi olmaları ve fiilen sürece katılmaları, ancak makro düzeydeki gelişme stratejilerine bağımlı kalmak kaydıyla olumlu sonuçlar yaratacaktır.

## ■ KAMU ELİNDEKİ ARSA VE ARAZİLERİN KULLANIMINA İLİŞKİN OLARAK BAŞBAKANLIK BİR GENELGE YAYINLADI.

Başbakan Bülent Ecevit'in imzası ile 9.4.1979 tarihinde 187-93/03715 sayılı bir genelge yayınlandı. Genelgede özetle, ülkemizdeki kentsel ve kentleşmeye açılacak alanların fiziki planlamasından sorumlu kuruluş olan İmar ve İskân Bakanlığı'nın, kamu kuruluşlarının fiziki mekanda her türlü yerleşme önerilerini yönlendirmekte ve onamakta olduğu belirtilmekte, ancak bugünkü uygulamada kamu kuruluşlarının, bazı durumlarda İmar ve İskân Bakanlığı'na danışmadan, kendi görüşlerine uygun buldukları hazine arsaları veya kamulaştırma yolu ile elde edilen alanlar üzerinde tesis kurmakta oldukları gerçeği vurgulanmaktadır.

Buna karşın, 4. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda öngörülen «Kamu İnşaat Yatırımlarının Mekanda Kent Planları ile Tutarlılığının sağlanması» ilkesinin, plancı ve uygulayıcı kuruluşlar arasında her aşamada eşgüdümü gerektirmekte olduğu belirtilen genelgede devamla, «Kalkınma Planı ile öngörülen önlemlerin işlerliğini sağlamak, kamu kuruluşlarının yapacakları yatırımların gecikmesini etkileyebilecek kamu yatırımlarında planlamaya uygun yer seçmelerini sağlamak üzere...» Bakanlıkların ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yatırımlarına ilişkin yerseçimi kararlarında öncelikle İmar ve İskân Bakanlığı ile ilişkiye geçmelerinin gerekliliği belirtilmektedir.

## ■ BAKANLAR KURULU «TRAKYA PLANLAMA VE EŞGÜDÜM KURULU» OLUŞTURULMASINA İLİŞKİN KARAR ALDI.

17.5.1979 gün ve 7/17490 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, Trakya Bölgesinde planlama, yatırım karar ve önlemlerine ilişkin eşgüdümü sağlamak üzere «Trakya Planlama ve Uygulama Eşgüdüm Kurulu» oluşturulması karara bağlanmıştır. Söz konusu kurulun görev ve yetkileri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir :

«Hızlı bir sanayileşme ve şehirleşme sürecine girmiş bulunan Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illerini kapsayan Trakya Bölgesinin planlanması ve planlama kararlarının bir bütünlük içerisinde uygulanması İmar ve İskân Bakanlığı'nca ele alınmıştır.»

Kurul İmar ve İskân Bakanlığı'nın yönetiminde, Bayındırlık Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı, Orman Bakanlığı ve Yerel Yönetim Bakanlığı'nın ilgili birimleri ile Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'ndan oluşmaktadır.

Kurul çalışmaları, İmar ve İskân Bakanlığı'nca onaylanan bir program içerisinde, İmar ve İskân Bakanlığı Trakya Planlama ve İmar Bölge Müdürü tarafından yürütülecektir. Kurul en çok birer ay aralıklarla (gerektiğinde süreli çalışma kurulları da oluşturmak kaydıyla) toplanacaktır.

Diğer yandan 2.6.1979 gün ve 7/17638 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile «Planlama ve Uygulama Eşgüdüm Kurulu» oluşturulması öngörülmüştür. Bu karardan yaklaşık bir ay önce alınan «Trakya Planlama ve Uygulama Eşgüdüm Kurulu'nun oluşturulmasına ilişkin kararın hemen ardından aynı yönde ikinci bir kararın çıkması, söz konusu eşgüdümün ülke ölçeğinde yaygınlaştırılmasını amaçlar gözükmektedir. Nitekim Planlama ve Uygulama Eşgüdüm Kurulu kurulmasına ilişkin karar aynen şöyledir :

«1. Bölge ölçeğinde yapımına başlanılan fiziki planlama çalışmalarının uygulanmasında bütünlük sağlanması amacıyla, ele alınan bölgelerde planlama, yatırım, karar ve önlemlere ilişkin eşgüdümü, sağlamak için 'Planlama ve Uygulama Eşgüdüm Kurulu' kurulmuştur.»

2. Bu kurul, İmar ve İskân Bakanlığı Bölge Kuruluşu temsilcisinin başkanlığında, Bayındırlık, Ulaştırma, Gıda Tarım ve Hayvancılık, Sanayi ve Teknoloji, Enerji ve Tabiî Kaynaklar, Turizm ve Tanıtma, Köy İşleri ve Kooperatifler, Orman ve Yerel Yönetim Bakanlıklarının bölge kuruluşları temsilcileri ile Devlet Planlama Teşkilâtı uzmanlarından oluşur.

3. Kurulun çalışma yöntemi, İmar ve İskân Bakanlığı'nda saptanır.

## ■ BOĞAZİÇİ NAZIM PLANI ONAYLANDI.

**Feridun DUYGULUER**

Boğaziçi bölgelerinde doğal ve tarihi mirası korumak ve yapılanma kısıtlaması getirmek amacıyla, Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.12.1974 günlü kararı ile «Boğaziçi Sit Alanı» olgusu ortaya çıkmış ve bundan sonra çıkan kararlar doğrultusunda Boğaziçi Nazım Planı, İmar ve İskân Bakanlığı - İstanbul Nazım Plan Bürosunca hazırlanarak, plan 3.6.1977'de onanmıştır. 1979 senesi başlarında, İstanbul Belediyesi'nin isteği üzerine plan revize edilmek üzere ele alınmış ve 21.9.1979'da yeniden onama yapılarak, revizyon planı yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Planın ilk onamasından (3.6.1977'den) sonra, İstanbul Belediyesi bu planı uygulamıyacağını bildirerek, Danıştay'a, planın iptali isteğiyle dava açmıştır. Dava dilekçelerinde beliren önemli konular şunlardır.

— Planın merkezi yönetimce hazırlanması ve Belediyenin dışında üretilmesi, diğer bir anlamda, Belediyelerin plan yapma yetkilerinin önlenmiş olması (Anayasanın 116. maddesine uyulmaması).

— Planın nüfus ve yapı yoğunluğu olarak yüksek değerler getirmesi ve alt yapı programlamasının yapılmamış olması,

— Hukuki olarak planın hazırlanmasında eksikliklerin olması.

Bu konulara karşı Bakanlıkça yapılan savunmadan sonra, planın yürürlükte kalması Danıştayca kabul edilmiştir.

1979 başlarında Belediyenin plan hakkındaki sorularının çoğalması üzerine, Bakanlık ve Belediye arasında bir protokol yapılarak planın birlikte revize edilmesine karar verilmiş ve bu çalışmanın sonunda üretilen plan 21.9.1979'da onanmıştır.

BOĞAZİÇİ NAZIM PLANININ BAŞLICA ÖZELLİKLERİ.

1) Plan «görünüm» ve «etkilenme» kıstaslarına göre, öngörünüm, gerigörünüm ve etkilenme bölgeleri şeklinde coğrafi bölgelemeler getirerek, bu bölgelerde, mevcut yerleşmeler dışında kalan boş alanlarda,

— mesire alanı,
— ağaçlandırılacak alan,
— vadi tabanı,
— rekreasyon alanı,
— turizm alanı,

gibi plan lekeleri getirerek, çok düşük yoğunlukta yapı yapılmasını öngörmektedir.

2) Planda, Etkilenme Bölgesi hariç, yapılanma bölgelerinde yapı yüksekliği en çok 9.50 m. olarak saptanmış ve en düşük noktadan kot alınması plan koşulu olarak getirilmiştir.

3) Genellikle, her türlü plan hazırlanması ve uygulanmasında, Anıtlar Yüksek Kurulunun görüşüne başvurulması öngörülmektedir.

Bu genel çerçeve içinde Boğaziçi planına eklenecek belirgin unsurlar şöyledir :

1) Plan Boğaziçi'ni koruma amacıyla yapılmıştır ama bu «koruma» kavramı sadece geleneksel fiziki plan yapma yönteminin bir çeşitlemesi biçiminde ortaya çıkmış ve (parsel ölçeğinde çalışırsak) konut ve nüfus yoğunluğunu düşürücü plan lekeleri getirilmiş ve buna bağımlı olarakta, plan koşulu biçiminde bazı «yasaklar» getirilmiştir. Sanayiye izin verilmiyeceği; ifraz yapılamıyacağı gibi.

Bu koruma planını destekleyecek Hukuki, İdari ve mali önlemler alınmış değildir.

Tabi bu önlemlerin kimin tarafından alınacağıda ayrı bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü plan merkezi yönetimce yapılmış ve uygulaması yerel yönetime bırakılmıştır.

Re'sen plan yapma yöntemini seçen Bakanlığın yukarıdaki önlemler içinde çalışmalara girmesi beklenirdi.

Yalnız şunuda önemle belirtmekte fayda var. Belediye ve Bakanlıkça birlikte yapılan revizyon çalışmalarında, yukarıda bahsettiğim Hukuki, idari ve mali önlemler için Belediyece herhangi bir öneri getirilmemiştir. Türkiye'de, Belediyeler arasında teknik eleman olarak en geniş kadroya ve bilgiye sahip olan İstanbul Belediyesi'nden bu tür çalışmaları beklemek herhalde gerçekçi bir tutum olacaktır.

Boğaziçi planı 70 sayfalık uygulama raporu ile 1/5000 ölçeğinde uygulamaya girmektedir. Parsel boyutunda her türlü uygulama koşulları getirilmiştir. Tabi, bu koşullar sadece bina yapım koşulları olmaktadır. Diğer taraftan, koruma planı niteliğinde olan bir planın «Koruma + Kullanma» niteliğinde olabilmesi için «Kent tasarısı» ölçeğinde, bazı endişelerin duyulması ve bunlar içinde önlemler getirilmesi gerekliydi. En azından plan raporunda yapılması «temenni» edilen tatbikat planları için bir «zamanlama» yapılabilirdi.

Kısaca bilgi vermeye çalıştığım Boğaziçi Nazım Planı için yapılacak olumlu ve olumsuz değerlendirmelerin üstünde şunu belirtmekte yarar görüyorum : Şimdiye kadar küçüklü - büyüklü 5000 adet planı yapılmış olan İstanbul'da, «planlar» düzenleyicilik görevini en az biçimiyle yerine getirmişlerdir.

Boğaziçi Nazım Planınında bu şekliyle uygulama şansı olacaksa, bu İstanbul için gerçekten bir kazanç olacaktır.

## ■ ANKARA KENTİÇİ RAYLI TOPLU TAŞIN PROJESİ TOPLANTISI ABANT'TA YAPILDI.

**Gökhan MENTEŞ**

Ankara Belediyesi'nce düzenlenen, Belediye ve projenin mühendislik tasarım bölümünün yükümlüsü Yapı Merkezi Firmasının sunucu olarak yer aldığı, konuyla ilgili kuruluşlara raylı sistem önerisini tanıtmayı amaçlayan toplantı 8-9 Eylül tarihlerinde Abant Oteli'nde yapıldı. Toplantıya Bakanlık, Üniversiteler, Basın, Meslek Odaları ve ilgili kuruluşların yönetici ve temsilcileri katıldı.

Toplantıda ele alınan konular ve oturumlar şöyle düzenlenmişti :

| KONUŞMACI | K O N U | OTURUM BAŞKANI |
|---|---|---|
| 1. Erdal ÜNSAL (Ankara Belediyesi) | Ankara Kentiçi Ulaşım Etüdleri ve Ulaşım Modeli | Erhan KARAESMEN (Yerel Yön. Bakanı) |
| 2. Ali CANDOĞAN (Yapı Merkezi) | Kentiçi Ulaşım Taşımacılığındaki Son Eğilimler ve Raylı Sistemler | Mete ORER (Ulaştırma Bakanı) |
| 3. Köksal ANADOL (Yapı Merkezi) | Ankara Trafik Sorunu (Film ve dia gösterisi) | Ethem ÖZBAKIR (EGO Gnl. Müdürü) |
| 4. Erdal ÜNSAL (Ankara Belediyesi) | Raylı Sistem Önerisi | Korel GÖYMEN (Ankara Belediyesi) |
| 5. Ersin ARIOĞLU (Yapı Merkezi) | Yapılabilirlik, Ekonomik Değerlendirme ve Teknik Tasarım | Korel GÖYMEN (Ankara Belediyesi) |
| 6. Değişik Kurulum Temsilcileri | Görüşler ve Eleştiriler | Ruşen KELEŞ (SBF) |

Toplantı Ankara Belediyesi'nin gerçekleştirdiği ulaşım etüdlerinin anlatımı ile başladı. Nisan 1979'da 50 noktada gerçekleştirilen Kordon sayımı ve Şubat 1979'da 62 kent bölgesinde yapılan konut anketi sonuçları izleyicilere sunuldu. Bazı sayısal bulgular şöyle idi :

* Kentiçi yolculukların % 40'ı Dışkapı, Ulus, Kızılay gibi alışveriş ve yönetim merkezlerine yapılmaktadır.
* Ankara'da günde kişi başına yapılan araçlı yolculuk sayısı 1.16'dır. 1979 içinde günde ortalama 2.6 milyon araçlı yolculuk yapılmaktadır.
* Ulus, Atatürk Bulvarı'ndan saatte 43 ayrı semte giden 136 otobüs geçmektedir.
* Yolculukların % 56'sı konut-iş, konut-okul türü yolculuklardır.

Belediye'nin çalışmasında, kentin ulaşım ağının biçimi nedeniyle, Kuzey - güney yolculuklarının belirli birkaç artere yüklenmesi nedeniyle özellikle bulvar trafiğinin olumsuz yönde etkilendiği belirtildi. Çalışma saatlerinin değiştirilmesinin geçici bir ferahlık sağlıyacağı ve en geç iki yıl içinde önemini yitireceği görüşü dile getirldi.

1990 yılında 4.7 milyon kişinin yaşayacağı varsayılan Ankara için bilgisayar kullanımıyla çalıştırılan bir «potansiyel modeli» ile elde edilen nüfus dağılımının ulaşım isteminin hesaplanmasında temel oluşturduğu anlatıldı. Gelecekteki yayılma olasılığı gözetilerek 74 bölge için çalıştırılan nüfus dağıtım modeli sonucuna göre varolan kent lekesi tümüyle dolmakta ve yalnızca yarım milyon kişi varolan lekenin dışına taşmaktadır. Bu sonuçları temel alan ulaşım modeli ise konut alanlarından merkezi iş bölge-

lerine saatte Kuzeyden 104.000 kişilik, Güneyden 56.000 kişilik bir istem olacağı sonucunu vermektedir. Böylesine yüksek bir istemi yalnızca lastik tekerlekli toplu taşın sistemiyle karşılamanın olanaksızlığı karşısında, öncelikli otobüsleri besleyici bir alt sistem olarak alan, ulaşım isteminin tek yönde 8.000 kişiyi aştığı güzergâhlarda raylı sistem bağlantıları öneren, bir yaklaşım izlenmiştir.

Değerlendirilen beş ana, iki yardımcı seçenek arasından şu güzergâh uygun görülmüştür : Bahçeli Son Durak - Meclis Kavşağı - Kızılay - Opera - İstanbul Caddesi - Yenimahalle. Bu güzergâh bir kılçıkla Kazım Karabekir Caddesi üzerinden Ulus ve Dışkapı'ya da ulaşmaktadır. Söz konusu güzergâhın toplam uzunluğu 1986'da 2 km'si viadük, 2,4 km'si tünel olmak üzere toplam 12.2 km. olacaktır. Güzergâhta günde yarım milyon kişi taşınabilecektir. Raylı sistem gerçekleşince tüm kenti boydan boya geçen otobüs hatları yerine, doğrudan raylı sistem ile konut alanlarını bağlayan besleyici özel yollu bir otobüs işletmeciliği uygulamaya girecektir. 12.2 km'lik güzergâhın yapım maliyeti 5.3 milyar olup, taşınan yolcu/km. başına 8392 TL. yapım maliyeti düşmektedir. Bahçelievler Son Durak, Yenimahalle, Demetevler ve Dışkapı uçlarındaki duraklar kuzey ve güneydeki konut alanlarına otobüsle bağlanacaktır.

İlk aşamada (1982'ye kadar) İnönü Meydanı - Ulus arasındaki 1.8 km'si tünel olan, 5 istasyonlu toplam 3,5 km'lik hat hizmete girecektir. İkinci aşamada (1982 - 1986) tünel uzunluğu 2.4 km'ye ulaşmakta ve 2 km. viadük ile birlikte toplam 12.2 km'ye ulaşılmaktadır. Üçüncü aşamada (1986-1990) ise yeni tünel önerilmemekte, ek olarak 1 km. viadük uzantısı yapılmaktadır. Sistem 1990'da 25 km'ye ulaşmaktadır.

Raylı toplu taşın sistemi (RTTS) 1990 yılı Ankara'sında toplam yolculukların (6 milyon kişi) % 10'unu taşıyacaktır. Aynı yıl diğer sistemlerin payı şöyle öngörülmektedir : Özel oto % 20, taksi % 5.6, Dolmuş, minibüs % 18, Otobüs % 38, balliyö treni % 3.4, diğer taşıtlar % 5. Böylece toplu taşının payı % 51.4'e ulaştırılmaktadır.

Yatırımın bedeli % 9'u döviz olmak üzere 9.3 milyar TL. olarak hesaplanmıştır. Dış para gereksinmesi ise 17.2 milyon dolar olarak saptanmıştır. Yapı Merkezi'nin maliyet hesaplamalarında yatırımın gerçekleştirilmesiyle yılda, % 20'si döviz olmak üzere, 11 milyar TL.'lık bir ulusal kazanç sağlanması söz konusudur. Bu hesaplamalar 1979 fiatlarına dayandırılmış olup, faizler ve enflasyon etkisi gözetilmemiştir. Sistemin 1990'da işletilmesi yılda 1 milyar TL. kaynak gerektirmektedir. RTTS normal bilet ücreti 8 TL. olarak alındığında işletmenin 1990 yılından sonra kaynak üretebileceği (kârlı olacağı) ve finansman gereksinimini 16-24 yıl arasında geri ödeyebileceği hesap edilmiştir.

Yukarıdaki alıntıları içeren sunuşlardan sonra, toplantıya katılan çeşitli kuruluşlar RTTS ile ilgili çalışmalar konusunda görüşlerini bildirdiler. Genelde Ankara Belediyesi toplantıyı düzenlemekteki demokratik tutumu ve bu düzeyde bir çalışmayı Türkiye'de ilk kez bitiren bir kuruluş olması nedenleriyle toplantıya katılanlarca kutlandı. Ayrıca çalışmanın dayandırıldığı ilkeler (yerli yapımın en çoğa çıkarılması, toplu taşn, enerji kaybının azalması vb.) desteklendi.

Öte yandan çeşitli kuruluşlar özellikle teknoloji ve güzergâh seçimi konusunda kuşku ve karşı önerilerini dile getirdiler. Örneğin, premeetro veya tramvay gibi ara sistemler gözetilmeden «çevre metro» önerisine gitmenin doğru olmıyacağı belirtildi. Ayrıca, seçilen güzergâhın varolan sağlıksız makroformu temel aldığı ve Batıkent/Yeni Yerleşme alanları ile Eskişehir yolu yönlerine açık olmasına karşın, asıl gelişmenin bu yönlerde önerilmesinin daha anlamlı olacağı belirtildi. Mühendislik çalışmalarının baştan ihale edilmesinin, sonradan gerçekleştirilen etüd ve model çalışmalarının sonuçlarını kuşkuyla karşılamaya yöneltiği ve genelde ulaşım istemlerinin yüksek, maliyetlerin ve döviz gereksiniminin düşük hesaplandığı görüşü savunuldu.

Önerilen sistemin bireysel ulaşımı azaltmadığı, aksine zaten toplu taşın kullanmakta olanları kendisine çektiği, bu açıdan bakıldığında toplumsal boyutun gözetilmediği bir eleştiri olarak yer aldı.

Yapılan çalışmaların tümünün yayınlanmasının ekonomik açıdan olanaksız oluşu ve özet dökümanların önceden dağıtılmamış oluşu toplantıdaki eleştirilerin daha çok «genel» kalması sonucunu doğurdu. Toplantıda Odamız ve Ankara Metropoliten Alan Nazım Plan Bürosu görüş bildirmedi.

Projenin büyük yatırım gerektirmesi ve bir ilk örnek olması açısından ŞPMMO ulaşım komisyonu proje dökümanlarını inceleyecek, gerek yatırımcı kuruluşa, gerekse genelde kamuoyuna proje ile ilgili görüşlerini iletecektir. Proje diğer meslek odalarının da katılımıyla TMMOB Ulaşım Komisyonu tarafından da incelenmektedir.

## ■ ÇEVRE MÜSTEŞARLIĞI EĞİTİM SEMİNERİ DÜZENLİYOR.

Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı, uzmanları ve konu ile ilgili bakanlık ve kuruluşların çevre birimleri ve benzeri alanlarda çalışan elemanların kendi uzmanlık dalları içindeki meslek içi eğitimlerini ve kendi uzmanlık alanları dışındaki çevre konularında bilgilenmelerini sağlamak amacıyla 2-26 Ekim 1979 tarihleri arasında 18 dizilik «Uzmanlar İçi Eğitim Semineri» düzenlemektedir. Seminer TPAO Salonunda, sabahları 9.00 - 12.00 ve öğ. sonra 14.00 - 17.00 arasında yapılacaktır.

Seminer programından seçmeler :

2 Ekim 1979

Sabah : Çevre Sorunları ile ilgili Kuruluşlar, Mevzuat ve Çevre Örgütü, Dr. Demet IŞIK, Başb. Çevre Müst.

4 Ekim 1979

Sabah : Makro - Mikro Ekonomi ve Çevre, Çevre ve İstihdam, Prof. Dr. Ruşen KELEŞ SBF.

Öğ. sonra : Ekonomik Planlama, Mekansal Planlama ve Çevre Faktörü, Aydan BULCA, ODTÜ Şehircilik Bölümü.
Kalkınma Planları, Programları ve Çevre Politikaları, Zeynep ARAT, SPD, DPT.

21 Ekim 1979

Sabah : Enerji Politikası ve Çevre Sorunları, Efe SİNANOĞLU, TPAO

Öğ. sonra : Nükleer Tekniklerin Çevre Sorunlarında kullanımı, Dr. İhsan ÖLMEZ, Başbakanlık Atom Enerjisi K.

19 Ekim 1979

Sabah : Türkiye'de Turizm Politikaları, Turizm Planlaması ve Türkiye'de Turizm Fiziki Planlama, Dr. İhsan ÇETİN, Turizm ve Tanıtma Bak. Cahit BENÖVENLİ, Turizm ve Tanıtma Bak.

Öğ. sonra : Turizm Fiziki Planlamasından Örnekler Uygulama Durumları, Ergin NURAL, Turizm ve Tanıtma Bak.

22 Ekim 1979

Sabah : Arkeolojik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Saptanması, Korunması ve Değerlendirilmesi, Prof. Gönül TANKUT, ODTÜ Şehircilik Böl.

23 Ekim 1979

Sabah : Çevre ile İlgili Uluslararası Kuruluşlar ve Türkiye, Özdoğan AKTAR, Başb.. Çevre Müst.

Öğ. sonra : Mavi Plan ve Akdeniz Projesi (PANEL), Cemali ÇETİN, Su Ürünleri Böl. Md. Prof. Dr. Yüksel ÖZTAN, A.Ü. Ziraat Fak. Feral EKE, İİB Özdoğan AKTAR, Çevre Müst. Dr. Demet IŞIK, Çevre Müst.

■ **ODTÜ MİMARLIK FAKÜLTESİ, ŞEHİR ve BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜNDE «YÜKSEK LİSANS» EĞİTİMİNE GİRİŞ SORUNU GÜNCELLİĞİNİ SÜRDÜRÜYOR. BU KONUDA İLGİLİ ÜYELERİMİZDEN ALDIĞIMIZ MEKTUBU AŞAĞIDA YAYINLIYORUZ.**

**Yayın Kurulu**

Biz ODTÜ, Mimarlık Fakültesi, Şehir Planlama Bölümü 1977-78 dönemi mezunları, Yüksek Lisans eğitimine devam edebilmek için 2.5 not ortalamasının üstünde bir genel ortalama tutturmak şartına ek olarak, bu se-

neden itibaren uygulamaya konulan mülakata girmeyi sınıfça reddettik. Bu karşı çıkışın nedenleri ve sonuçları konusunda çeşitli yerlerde çeşitli görüşler ortaya atıldı ve spekülasyonlar yapıldı. Tavrımız genellikle olumlu bulunmakla birlikte, aynı görüşü paylaşmayanlar da var. Bu hareketi tembel öğrenci hareketi olarak yorumlayanlar, «anarşik» öğrenci hareketi olarak yorumlayanlar ve nihayet, bu karşı çıkışta sınıf olarak hiçbir çıkarımız olmadığından «enayi» hareketi olarak yorumlayanlar oldu.

Biz, sınıfça, bu konuda bir tartışma platformu oluşturmak istedik. Öğretim üyelerini ve Bölüm Başkanı'nı sınıf toplantısına çağırdığımızda, bu isteğimiz Bölüm Başkanı tarafından reddedildi. Bize, bu konuda tartışmaya gerek olmadığı ve gerekirse hukuki yollara başvurabileceğimiz söylendi. Sorunun hukuki yollarla halledilmesinden önce, pratik ve en olumlu çözümün tartışma platformları yaratarak bulunacağında israr etmemize karşın konu şu anda Danıştay'dadır. Şehir Planlama Bölümü 1977-78 dönemi mezunları olarak mülakata girmeyişimizin nedenlerini ve amacımızı bir kere daha vurgulamak istiyoruz :

* Bölümümüzde geliştirilmiş bir eğitim politikası yoktur; ve geliştirilmesi için de gerçekçi çabalar gözlemlenmemektedir. Stüdyolarda işlenen konular öğretim üyelerinin kişisel insiyatif ve kapasitelerine bırakılmış, dört sene boyunca verilen stüdyo derslerinde bir bütünlük olmadığı gibi, diğer derslerle stüdyolar arasında da bir bütünlük kurulmamıştır.

* Eğitimin düzenlenmesinin ve Türkiye gerçeklerine ve uygulamaya dönük bir programın oluşmasının bir sistem sorunu olduğu meydandadır. Buna rağmen bu programı oluşturma çalışmalarına bugünden başlanmalıdır. Ülkemizde henüz bir şehircilik politikasının olmadığı gözönüne alındığında iyi işleyen detaylı bir eğitim programı oluşturmanın çok güç olduğu açıktır. Ne varki bir eğitim politikasının oluşturulması ve eğitim programının genel hatlarının belirlenmesi zorunludur.

* Bu konuda bölümümüzde çeşitli seminerler yapılmıştır. Ancak bu seminerler çok yetersiz ve iyi niyet düzeyinde kalmış, sorunun köklerine inilmemiştir.

* Ancak eğitimin «kalitelileştirilmesi» konusu gündeme geldiğinde tek uygulama olarak, seminerlerde hiç sözü edilmeyen «öğrenci eleme» uygulamasına geçilmiştir. Oysa programı bir yana, henüz politikasını oluşturmamış bir bölümde, eğitimin kalitesinin bu yolla yükseltilmesi söz konusu olamaz.

* Program oluşturma çabaları öğretim üyeleri ve öğrencilerin ortak sorumluluğudur. İki taraf da bu sorumluluğu gereğince üstlenmemiş, ama sonuçta alınan önlem sadece öğrencilerin aleyhine olmuştur.

* Eğitimin kalitesini yükseltmenin salt öğretim üyesi / öğrenci oranının düzenlenmesi olarak alan mantığın yanlışlığı bir yana, bu oran sadece öğrenci sayısı azaltılarak düzenlenmeye çalışılmıştır. Bölümümüzde öğretim üyesi öğrenci vardır. Öğrenci alınırken ve eğitim süresince elenirken gösterilen titizlik, öğretim üyesi alınırken gösterilmemiş, şehir plancısı kökenli öğretim üyeleri yerine değişik meslek gruplarından kişiler öğretim üyesi olmuştur. Bir eğitim politikasının olmadığı bölümde, var olan öğretim üyelerinin istihdamı da doğal olarak yanlış yapılmış, stüdyo dersleri, öğretim üyelerimizin ateş bir top gibi birbirlerine attıkları bir konu olmuştur. Ayrıca bir çok öğretim üyelerinin ek işleri olduğundan kendi derslerine gerekli zamanı ayıramamaktadırlar.

* Bütün bu sorunlar olduğu gibi dururken alınan tek önlem olan öğrenci eleme iki yönlü olarak gündemdedir. Bunlardan birincisi lisans dönemine ilişkindir. 1975 yılından itibaren bölüme alınan öğrenci sayısı arttırılınca, bu yıldan sonra giren öğrencilerin oluşturduğu sınıflarda birdenbire notlar düşmeye başlamış, sınıfta kalanların sayısı artmıştır. 1975 yılından sonra okula girenlerin daha yetersiz oldukları gibi bir genelleme yapılamayacağına göre, bunun bilinçli bir eleme olduğu açıktır. İkinci eleme yöntemi ise yüksek lisans eğitimine ilişkindir. Yüksek lisans programına devam edebilmek için gerekli en düşük not ortalaması 2.5 iken yeni yönetmeliğe dayanılarak, öğretim üyelerimizin dört sene boyunca yaptıkları değerlendirmelerin ürünü olan bu not, yetersiz sayılmış ve ek olarak, gene kendi hocalarımızdan oluşan bir komisyon tarafından değerlendirilecek ve objektifliği tartışmaya çok açık olan bir mülakât gündeme getirilmiştir.

* Yüksek lisans için belirlenen kota sınıf mevcudumuzu aşamamaktadır. Yüksek lisans için başvuran arkadaşlarımızın birçoğunun not ortalaması 3'ün üstündedir. Öğretim üyelerimiz tarafından bizlere çeşitli vesilelerle, bizim sınıf için bir problem olmadığı, bunun bizden sonraki sınıflara yönelik olduğu söylenmiş ve sorun çıkartmadan mülakâta girmemiz istenmiş; ancak tartışma platformu oluşturmaktan kaçınılmıştır.

* Mülakat uygulamasının sübjektiflik kuşkusunu beraberinde getirmesinin yanısıra, bölümde bir eğitim politikası ve buna yönelik bir program oluşturulmasındansa eğitimin kalitesini yükseltmeye böylesi bir yöntemle başlanmasına karşı çıktık ve bunun ilerde çok daha derin krizler yaratacağını düşündüğümüzden, 1977-78 dönemi mezunları olarak sorun çözülene kadar bu uygulamaya karşı direnişimizi sürdüreceğiz.

## YENİ KENTSEL YERLEŞİM ALANLARI AÇIK OTURUMLARINDAN İLKİ ANKARA'DA YAPILDI.

Yeni Kentsel Yerleşim Alanları Projesi Konut Sorununa Ne Getiriyor? adlı açık oturumlar dizisinden ilki 27 Eylül 1979 günü yapıldı. Mimarlar Odası ile Odamız tarafından ortaklaşa düzenlenen toplantıda açık oturumu Ruşen Keleş (SBF) yönetti. Oturumcu olarak da Kadri Atabaş (Ank. Belediyesi), Doç. Dr. İlhan Tekeli (ODTÜ Şehir ve Böl. Pl. Böl.), Doç. Tuğrul Akçura (ODTÜ Şeh. ve Böl. Pl. Böl.), Tului Sönmez (DPT), Şevki Vanlı (Serbest Mimar), Türkây Ateş (ŞPMMO), Haldun Özen (Harita K.M. Odası) katıldılar.

Aynı dizinin İstanbul toplantısı 2 Ekim 1979 saat 14.00 de Tabip Odası Konferans Salonunda, İzmir toplantısı ise 4 Ekim 1979 saat 14.00 de Mimarlar Odası İzmir Şb. toplantı salonunda (Kıbrıs Şehitleri Cad. 1440 Sok. No. 3/2 Alsancak) yapılacak.

## İLLER BANKASI 28 İMAR PLANINI DAHA İHALE EDİYOR.

İller Bankası, 28 imar planını daha kapalı zarf usulü ile eksiltmeye çıkarmıştır. İhaleye çıkarılan işlerin 4 adedi B, 2 adedi C, 4 adedi D, 3 adedi E ve 15 adedi F Grubu imar planlarıdır. Çoğunlukla F grubu belge sahibi plancılardan oluşan odamıza üye serbest çalışanlar arasında, F grubu iş sayısının yüksek olması olumlu karşılanmıştır.

İhaleye girmek isteyen üyelerimiz, ilgili ihale evrakını 21.9.1979 tarihinden itibaren, iş günlerinde saat 14.00 - 17.00 arasında inceleyebileceklerdir.

İhale programı : 3.10.1979 İhale Giriş Belgesi için son müracaat
8.10.1979 İhale Giriş belgesinin bankaca verilmeye başlanması
11.10.1979 Teklif mektuplarının verilmesinin son günü
12.10.1979 Teklif mektuplarının açılması (saat 14.30)

## EN AZ ÜCRET VE MESLEKİ DENETİM YÖNETMELİKLERİNİN UYGULAMAYA KONULMASIYLA ÜYELERİMİZİN EMEKLERİNİN VE MESLEĞİN ÇIKARLARININ KORUNMASI İÇİN OLANAKLAR ARTTI.

Şehircilik hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde, üyelerimizin emeklerinin karşılıklarını alabilmeleri ancak, bir arada davranabilmek ve odamızın yürürlüğe koyduğu «ŞPMMO Şehircilik Hizmetleri En Az Ücretleri Yönetmeliği» ve «ŞPMMO Mesleki Denetim Yönetmeliği»nin getirdiği kurallara uymakla mümkün olacaktır.

İller Bankası'nın son imar planı ihalesinde, keşif bedellerinin % 30'una varan fiyatlarla, şehir plancılarının iş yapmaya talip olmaları, hem kendi emeklerine, hem de tüm şehir plancılarının emeklerine karşı bir saygısızlıkdır. Ancak, mesleki dayanışmayı bozucu bu tür girişimlerin önlenebilmesi için artık yaptırım gücü olan araçlara sahibiz. Bu araçlar (yönetmelikler) kullanıldıkça gelişecek, geliştikçe de şehir plancılarının ülke mekanının düzenlenmesindeki etkinlikleri artacaktır.

## ■ ÜYE ÖDENTİLERİ.

Bu yıla ait üye ödentileri işyeri temsilcilerimiz aracılığıyla ayda bir düzenli olarak toplanmaya çalışılmıştır. Bazı aksaklıkların olmasına rağmen bu konuda belirli bir aşamaya ulaşılmıştır. Ancak işyeri temsilcilerimizle ulaşamadığımız (Ankara dışı, serbest çalışanlar vb.) üyelerimizin odanın mali kısıtlılıklarını düşünerek ödentilerini düzenli bir biçimde odaya iletmeleri gerekiyor. Daha önceki yönetim kurulları kararı ve uygulamaları doğrultusunda ödenmeyen aidatların yıl sonundan sonra (31 Aralık) % 50 cezalı alınacağını bir kez daha hatırlatmakta yarar var.

Ayrıca 24 nolu (5.6.1979) bültenimizde duyurduğumuz) geçmiş yıllara (1978 dahil ve öncesi) ait ödenti borçlarının Ekim 1979 ayı sonuna kadar ödenmemesi halinde icra yoluyla tahsiline gidileceği yolundaki yönetim kurulu kararını bir kez daha hatırlatıyoruz. Bu nedenle borçlu üyelerimizin en kısa sürede odayla ilişkiye geçmeleri borçlara itirazı olan üyelerimizin (askerlik, yurt dışı, vb. nedenler) gerekli belgeleri odaya iletmeleri gerekmektedir.

## ■ PLANLAMA DENEYİMLERİ : SEFERİHİSAR - DİLEK TURİZM GELİŞİM PROJESİ.

**Özer ÖRÜKLÜ**
Y. Şehir Plancısı

**Projenin Tanımı :**

1969 yılında çıkarılan 6/12209 sayılı kararname ile Balıkesir'den Antalya'ya kadar uzanan kıyılarımız öncelikli «Turizm Gelişme Alanı» olarak belirlenmekte olup, bu alanların sağlıklı bir gelişmeye sahne olabilmesi için fiziksel planlarının yapılması gereğine işaret edilmektedir. Bu kararnameye dayalı olarak Turizm Bakanlığı, İmar ve İskân Bakanlığı ve İller Bankası Genel Müdürlüğü arasında 26.7.1976 gününde imzalanan protokol uyarınca Turizm Bakanlığı, bu kıyı bandındaki bazı kesimlerin fiziksel planlarının hazırlanması görevini üstlenmektedir. Planların, Turizm Bakanlığı adına hazırlanmasını sağlayacak teknik kadro T.C. Turizm Bankası A.Ş. bünyesinde oluşturulmuş çalışmalara fiilen 1976 yılı Mayısında başlamıştır. İşte «Seferihisar - Dilek Turizm Gelişim Projesi» Turizm Bakanlığı tarafından girişilen söz konusu planlama çalışmalarından birisini oluşturmaktadır.

Turizm gelişim projeleri belirli bir alanda, alanın niteliğine bağlı olarak, turizm etkinliklerini yaratmak, canlandırmak ve sihhileştirmek amacını taşırlar. Bu amacı gerçekleştirmek için sözkonusu alanda turizm etkinliğinin oluşması ve/veya gelişmesini önleyen nedenler saptanarak darboğazların giderilmesi için gerekli kararlar üretilir. Bu kararların üretilmesi, sorunların niteliği ve darboğazların aşılmasındaki niceliklere bağlı olarak çok farklı çalışma ölçeklerinde gerçekleşebilir. Turizm gelişim projelerinden genelde beklenen, projenin giderek ayrıntıya inen ve her aşamasında uygulamaya daha çok yaklaşan öneri demetleri sunmasıdır. Bu öneri demetlerinin maliyetlendirilmesi ve gerçekleştirilmeye değer olduğunun saptanması da esastır. Ve nihayet öneri demetleri içindeki uygulamaların da birbirine göre önceliğini içeren bir zaman programlaması ve etaplama proje bütünlüğünü tamamlayacaktır.

Görüldüğü gibi çözümleme mekansal boyutlarla sınırlı kalmamakta; tabloyu tamamlamak için turizm etkinliğinin gelişmesi açısından gerekli altyapı, rekreasyon, tanıtma, personel eğitimi, güvenlik, gıda maddeleri sağlanması ve dağıtımı, turizm tesisleri denetimi, seyahat acentaları, rehberlik ve benzeri birçok konularda organizasyonel önerilerin geliştirilmesi gerekmektedir.

PLANLAMA SÜRECİ, YÖNTEM SORUNLARI, KARARLAR :

Seferihisar - Dilek Turizm Gelişim Projesine yukarıda belirlenen sorun-çözüm ilişkilerinin sistematize edilmesiyle oluşan hedefler doğrultusunda başlandı. Öncelikle 1/25000 ölçekli bir nazım imar planı çalışması ile planlama alanı içindeki ana aktivite organizasyonu mekansal boyutta tasarlandı. Çalışmada bu tür planların gerektirdiği alışılagelmiş analitik bilgiler turizm sektörü için ayrıntılarda yoğunlaşarak derlendi. İkinci konutlarla ilgili sıhhatli bir envanter geliştirildi.

Planlama alanındaki tarihi sitlerin (Teos, Myonnesus, Lebedos, Colophon, Claros, Notium, Efes, Şirince, Phygela, Neopolis, Kadıkalesi, Panionium) tescili Kültür Bakanlığından istenilerek gerçekleştirildi ve ilgili Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararı elde edildi.

Tasarımın ana sorununu, doğanın ve tarihsel kalıtımın hem korunmasını ve hem de turizm amaçlı kullanımını sağlamaya yönelik çelişir hedefler arasındaki dengeyi bulmak, yani bir anlamda önerilecek yatak âdedini saptamak oluşturmaktaydı. Eldeki doğal potansiyel, bugüne kadar tarım sektörü ve sınırlı bir turizm yoğunlaşması dışında hemen hiç bir sektörün gelişmediği planlama alanında konaklama ve günü birlik kullanım kapasitesi açısından yüzbinleri aşan olanaklar sağlamakta iken, öte yandan turizm sektörü için gerekli teknik ve sosyal altyapı bileşenleri oldukça yetersiz bir çizgide kalmakta idiler. Doğanın verdiği olanakların üst sınırlarını zorlamak, bu teknik ve sosyal altyapı yetersizlikleri nedeniyle pek akılcı olmayacaktı. Sonuçta, gerek doğal çevre nitelikleri ve gerekse de teknik ve sosyal altyapının getirdiği öncelikler gözönünde tutularak, yöredeki farklı büyüklüklerdeki yerleşmelerin etkin olabilecekleri mekansal sınırlar içinde hizmet, işgücü vb. açılardan destekleyebilecekleri yatak kapasiteleri, bu yerleşmelerin ilerisi için öngörülen nüfus ve işgücü bileşimleri de kullanılarak saptandı. Günübirlik kullanım gereksinimini saptamak için de İzmir metropoliten nüfusunun, belirli uzaklık ve nitelikteki alanları, gelir grupları özellikleri içinde kullanma olasılığına ilişkin bir çalışma yapıldı.

Buna göre planlama alanında -1976'da- mevcut 5668'e ilaveten 35210 sabit yatak; bunun üçte biri kadar kamping yatağı, 290000 kişilik de günübirlik kapasite, kaba altyapı çözümlemeleriyle birlikte önerilmekteydi. Her ne kadar sonuçta ulaşılan yatak kapasitesi ürkütücü görünmekte ise de tüm yatakların birbiriyle çakışan bir zamanlama içinde oluşması düşünülmemekteydi. Yukarıda değinilen öncelik sıralamasına göre belirli alt yörelerin 1/5000 ve 1/1000 ölçekli planları sırasıyla hazırlanacak, gerekli teknik altyapı sağlandıktan sonra uygulamaya geçilecekti.

Öte yandan çalışma alanında ikinci konut önerisi getirilmiyor, yasa dışı uygulanmış ikinci konut alanlarının ise plan kararlarıyla yasallaştırılması önleniyordu.

Bu arada gerekli görülen kesimlerde ayrıntılandırılarak, projenin uygulanabilmesi için gerekli örgütleşme ve organizasyon önerileri oluşturuldu. Çok genelde tüm altyapı ve üstyapı maliyetleri ile geliştirilecek farklı tür ve sınıflardaki turizm tesislerinden elde edilecek iç ve dış turizm gelirleri arasındaki dengeyi belirleyen bir fizibilite çalışması ile 1/25000 ölçekli plan on ayda tamamlandı.

Şimdi sıra bir yandan bu planın onaylanmasını sağlamak; öte yandan planla getirilen öncelikler sıralamasına bağlı olarak saptanan Kuşadası ve Sığacık yerleşmeleri ve çevrelerine ilişkin Turizm Gelişim Projelerini hazırlamaya gelmişti.

Takibeden bütçe yılı içinde Seferihisar Belediyesi'ne bağlı ancak kentten kopuk bir konumda bulunan bir mahalle olan Sığacık ve çevresi için mekansal boyutları 1/5000 ölçekli bir planda belirlenen Sığacık Turizm Gelişim Projesi hazırlandı.

Kuşadası Turizm Gelişim Projesi çalışmaları ise karmaşık ve çok bileşenli bir paket proje niteliğinde olduğu için Sığacık projesi yukarıda belirtilen arakesite ulaştığında devam etmekteydi. Proje, tek cümle ile özetlemek gerekirse, kent ve çevresinde turizm gelişmesi için gerekli tüm mekansal, idari, organizasyonel önlemlerin alınmasını gerektirmekteydi. Kentin altyapı sorunlarına çözüm aranacak, kritik alanlarda oluşacak yapılaşmalar için mimari ölçeklerde tasarıma girişilecekti. Nitekim çalışma bu kapsam

içerisinde 18 bileşenden oluşan bir paket halinde 1978 yılı sonuna dek yürütüldü.

Bu süreç içerisinde İller Bankasınca hazırlanmakta olan 1/5000 ölçekli Kuşadası nazım imar planı çalışmalarına turizm sektörü girdileriyle katkıda bulunuldu. Öte yandan kentsel alanda turizm sektörü etkinliklerinin mekana yansıdığı ve yansıması düşünülen alanları içeren 1/1000 ölçekli mevzii imar planı hazırlandı. İkinci ve üçüncü derece tarihi sit niteliğindeki konut alanlarını da içeren plan İller Bankasının da katkılarıyla sonuçlandırılıp ilgili GEEAYK kararı ve Belediye Meclis kararı elde edildi.

İmar planı bu süreci tamamlarken paketi oluşturan proje bileşenlerinden herbiri belirli aşamalara ulaşmış, iskele-yat limanı arası plaj ve promenad kesimi 1/100 ölçekli mimari projeleri ve tesis fizibilitesi sonuçlandırılmıştır.

Projenin Akıbeti :

Üç yıllık çaba sonucunda belirli bir aşamaya getirilen farklı çalışma ölçeklerindeki projelerin içinde bulundukları durum şöyle :

— Seferihisar - Dilek Turizm Gelişme Projesi, örgütleşme ve organizasyon içeriğinden soyutlanarak, sadece mekansal boyutlar bir plan olarak sonuçlandırıldı. Plan, şu günlerde, İmar ve İskân Bakanlığında incelenmektedir.

— Sığacık ve çevresi için hazırlanmış olan 1/5000 ölçekli plan için GEEAYK kararı alınması gerekmektedir.

— Doğrudan inşaat ölçeklerine inilmiş bulunan Kuşadası Turizm Gelişim Projesinin bileşenlerinden sadece üçü üzerinde belirli bir aşamaya gelindikten sonra proje tümden durdurulmuştur. Üç bileşenden 1/1000 ölçekli mevzii imar planı İmar ve İskân Bakanlığı onayındadır. Kuşadası iskelesi ile yatlimanı arasındaki kıyı bandının promenad ve plaj olarak düzenlenmesine ilişkin proje, Turizm Bakanlığının 1979 yılı yatırım programındadır. Yine kentsel dokuda tarihi sitte kalan Mutlu ve Çetin sokaklar üzerindeki yapıların konaklama tesislerine dönüştürülmesi ise yoğun çabalara karşın yasal ve sosyal darboğazlar karşısında gerçekleştirilmemiştir.

Bunların dışında Kuşadası Turizm Gelişim Projesinden geriye kalan, yarım bırakılmış yüzlerce pafta eksiz, harita, maket ve raporlardır.

Görülmektedir ki, elde edilen sonuçlar, edilmek istenenin yüzde onu bile değildir. Belki de bazı hedeflerin konulmasında hata payları bulunmaktadır. Ancak sorun, ulaşılmazlığı baştan belli de olsa bu hedeflerin eşiklerini zorlayabilme sorunudur. Planlama ve projelendirme konusu olabilecek her işi ele almak yerine daha sınırlı sayıda fakat sıhhatli planlar üretmek, en azından plancıları «revizyon planları» üretiminden kurtaracak, işgücü ve zaman kaybını azaltacaktır.

Bu deneyimle bir kez daha anlaşılmıştır ki plancıların önünde yığılan sorunlar içinde kuramsal ve teknik içerikli olanlar iyi kötü çözümlenebilmekte, ancak ana sorun yoğun bürokratik çaprazları aşabilmede ve «uygulama için plan» yapma alışkanlığını elde edebilmede yatmaktadır.

Deneyimimizde görülmüştür ki; kamu sektöründeki farklı kuruluşlar arası yatay ilişkilerde de bilimsellik ve sağduyunun hakim olması gerekirken, ilişkilerin sıhhatliliği, ilişki durumunda bulunan kişilerin özel davranış biçimlerine bağlı kalmaktadır. Çalışmalarımız sırasında bazı kuruluşlarla bir türlü gerçekleştirilemeyen işbirliğine karşın bazıları ile de çok sıhhatli ilişkiler kurulmuştur. İşin ilginç yönü, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı içindeki karmaşık karar mekanizmasında da yöreye ilişkin çelişir görüşlerin ve plan kararlarının oluşturulması ve diğer kuruluşlara iletilmesi yukarıda belirttiğimiz bürokrasi engelinin, yapılan çalışmalardan ardakalan hazin envanterdeki ağırlığının pek de az olmadığını kanıtlamaktadır.

## ■ TEZ ÖZETİ.

Konu : TÜRKİYE'DE NÜFUS ARTIŞI VE NÜFUS HAREKETLERİ :

Sanayileşmenin mekan organizasyonuna etkileri.

OSMANİYE - İSKENDERUN ALT- BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Sheffield Üniversitesi (İngiltere) Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Şehir Planlama Yüksek Lisans Tezi, 310 sh. Eylül 1978, Öner MERSİNLİGİL, Tez Yöneticisi Dr. Charles L. Chougill.

Tez 8 Bölümden oluşmaktadır :

Türkiye'deki kentleşme olgusunu kısaca anlatan giriş bölümünden sonra, ikinci bölümde ülkenin demografik yapısı incelenmekte, nüfus artışı yanında ülke içi göçler ve ülkeyi etkileyen uluslararası nüfus hareketleri nitelik ve nicelik olarak incelenmektedir.

Nüfusun yaşlar ve cinsiyet açısından yapısını analiz eden üçüncü bölüm, genel anlamda kırsal ve kentsel işgücünü hesaplamakta, ülkenin gelecek yıllardaki işgücü potansiyeli ile işsizlik oranlarını tahmin etmektedir. Bu bilgilerden hareket ederek Türkiye'deki kentleşme dördüncü bölümün tema'sını oluşturmakta; Kentleşmeye etken olan faktörlerin etkinlikleri hesaplanmaya çalışılmaktadır.

Örnek olarak incelenen Osmaniye - İskenderun Alt - Bölgesi ve bu bölgenin içinde yer aldığı Çukurova Bölgesi beş ve altıncı bölümlerde incelenmiştir. Nüfus - işgücü ilişkileri ve kentleşme hakkında bilgi verildikten sonra, altıncı bölümde alt - bölge için nüfus ve işgücü tahminleri yapılmıştır.

Osmaniye - İskenderun Alt - Bölgesinde İsdemir'le başlayan, muhtemelen petrokimya ve Rafineri Komplexleri ile devam edecek olan, dıştan enjekte edilen sanayileşmenin demografik yapıya, sosyo - ekonomik dengeye ve mekan organizasyonuna etkileri araştırılıp 2000 yılına kadar olan sürede 5'er yıllık etaplar için nüfus ve işgücü tahminleri altıncı bölümde oldukça detaylı bir şekilde incelenmektedir. Alt - Bölgenin özellikleri dikkate alınarak nüfusun dağılımının nasıl olması gerektiği yedinci bölümün ana konusunu oluşturmuştur.

Alt - Bölge içindeki mevcut yerleşmelerle yerleşilebilir olanlar tesbit edilmeye çalışılmakta, eldeki verilere göre çeşitli ekonomik aktivitelerin panelde nerelerde konumlanabileceği araştırılmakta, ulaşılabilirlik faktörü esas alınarak, Hansen'in model çalışmasından yararlanılarak nüfusun gelecek yıllardaki dağılımı tahmin edilmektedir.

Çalışmanın bulguları son bölümde özetlenmiştir.

Üst karar organlarının verdiği makro kararların, ülke ölçeğinde coğrafi ve ekonomik değer taşıyan bir alt - bölgedeki dengeleri nasıl etkilediğini göstermesi açısından değer taşıyan çalışma, herşeye rağmen ekolojik denge bozulmadan, dengelerin kurulabileceğini de vurgulamaktadır.

MATBUA


GÖNDEREN :

TMMOB ŞEHİR PLANLAMA
MİMAR VE MÜHENDİSLERİ ODASI

KONUR SOK. NO. 4/2 YENİŞEHİR - ANKARA
SAHİBİ VE SORUMLUSU : YUSUF OKÇUOĞLU
TELEFON : 25 52 83/5


GİDECEĞİ YER :